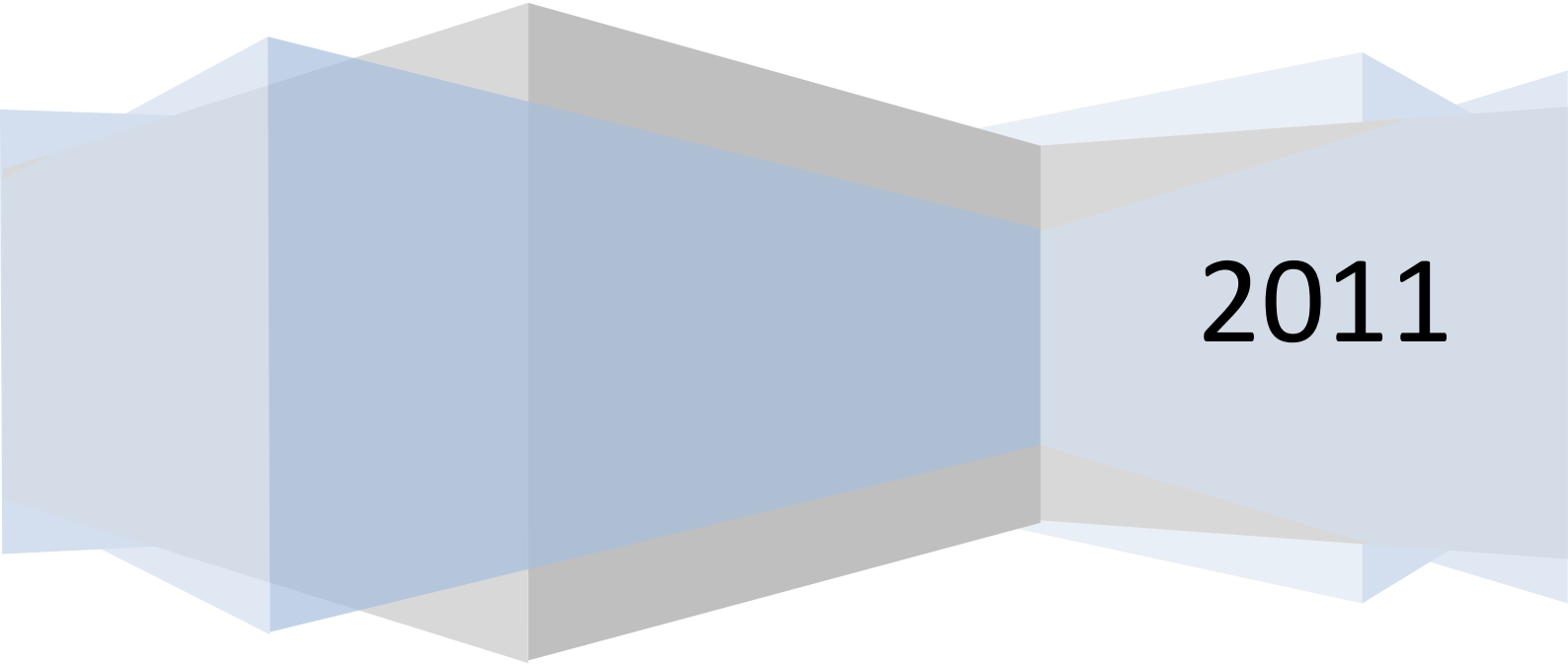

Pedagogisk forskningsinstitutt v/ UiO

Periodisk programevaluering

Bachelorprogrammet i pedagogikk

Egenvurdering

2011

Innhold

1.	Innledning.....	4
1.1.	Om egenvurderingsrapportens funksjon	4
1.2.	Begreper i rapporten.....	4
1.3.	Tilbakeblikk på Bachelorprogrammet i pedagogikk.....	5
2.	Beskrivelse av bachelor programmet i pedagogikk.....	8
2.1.	Hva er 80- gruppen i pedagogikk?.....	8
2.2.	Hva er en 40- gruppe?.....	10
2.3.	Hva er 40 frie studiepoeng?	11
2.4.	Anbefalte tiltak.....	11
3.	Beskrivelse av læringsmål	12
3.1.	Eksisterende planer vurdert opp mot Kvalifikasjonsrammeverket.....	12
3.2.	Program- og emnesidene	12
3.3.	Vurdering sett ut i fra programmets mål	14
3.4.	Anbefalte tiltak.....	14
4.	Læringsmiljø	15
4.1.	Fysisk læringsmiljø.....	15
4.2.	Informasjon	15
4.3.	Psykososialt læringmiljø	15
4.4.	Undervisning	16
4.5.	Ressurser til undervisning og eksamen	17
4.6.	Forslag til tiltak	18
5.	Internasjonalisering.....	19
5.1.	Forslag til tiltak	20
6.	Universell utforming og tilrettelegging	21
6.1.	Forslag til tiltak	21
7.	Målgruppe / rekruttering.....	22
7.1.	Opptak.....	22
7.2.	Resultater	23
7.2.1.	Gjennomstrømning	23
7.2.2.	Karakterer.....	25
8.	Gjennomførte forbedringer, studiekvalitetsarbeid, tiltak underveis.....	29
8.1.	Deltagernes vurdering.....	30

8.1.1.	UTVIT1100 Innføring i utdanningsvitenskap	30
8.1.2.	PED3000 Avsluttende fordypning i pedagogikk	32
8.2.	Oppsummering.....	32
8.3.	Forslag til tiltak	33
9.	Generelle forslag til tiltak for bedret kvalitet.....	34
10.	Sammenfattende begrunnelse for programmets videreføring og endring	35

1. Innledning

1.1. Om egenrevisningsrapportens funksjon

Denne rapporten inngår i "periodisk programevaluering" av Bachelorprogrammet i pedagogikk. Programmet tilbys av Pedagogisk forskningsinstitutt. Periodisk programevaluering skal etter UiOs kvalitetssystem gjennomføres hvert 4.år. Rapporten som her foreligger er programmets egenrevisning. Den er utformet av studieadministrasjonen og programleder. Et vurderingspanel skal vurdere programmet ut i fra ulike dokumenter som er relevante og som samlet skaper et bilde av programmet. Egenrevisningen er det sentrale grunnlagsmaterialet for vurderingspanelets evaluering av programmet. I tillegg til rapporten, skal det panelet sette seg inn i studieplaner slik de er presentert på UiOs nettsider. Det vil også bli lagt fram annet relevant materiale som kan bidra til en helhetlig vurdering av studieprogrammet.

Det eksterne evalueringspanelet har I følge UiOs kvalitetssystem følgende oppgave:

"foreta en samlet vurdering av om målene for programmet er oppnådd, om de er godt formulert og om de fortsatt er hensiktsmessige, samt foreslår tiltak for å forbedre studieprogrammet."

"Panelet skal gi en sammenfattende anbefaling mht. programmets videreføring, endring eller nedleggelse"¹Egenrevisningen er utformet slik at den korresponderer med retningslinjene for innholdet i panelets vurdering. Evalueringspanelet kan enten presentere sine konklusjoner skriftlig, eller i et seminar med programledelsen. Hvis man velger seminar-varianten, kan en kort rapport fra seminaret være tilstrekkelig som panelets rapport.

UiOs kvalitetssystem krever at periodisk programevaluering gjennomføres hvert 4. år. Forrige programevaluering ble gjennomført i 2006/2007 og endringer ble innført i 2008. I forarbeidet til den periodiske programevalueringen 2011, har både Programråd og Fagutvalg ønsket at det skal fokuseres spesielt på innførings- og avslutningsemnene i programmet, da dette er elementer som det vurderes å gjøre endringer i. Dette er bakgrunnen for at det legges særlig vekt på disse komponentene i denne egenrevisningsrapporten. Vi håper at panelets selvstendige analyse av programmet og dets logiske oppbygging, innhold og organisering kan gi oss nye perspektiver gjennom de anbefalingene for videre tiltak som panelet velger å bidra med.

1.2. Begreper i rapporten

I denne rapporten er det brukt en rekke begrep som er mer eller mindre særegne for UiO og for Bachelorprogrammet i pedagogikk. Her følger en forklaring av de mest brukte:

- **Bachelorprogrammet i pedagogikk**(BA-PED): et studieprogram kjennetegner et studietilbud som har et eget opptak, en fastsatt struktur og omfang. Opptak til BA-PED skjer gjennom Samordna opptak.
- **Emner**: komponenter i studiet som er definert som en egen undervisnings- og eksamensenhet og som har sin egen studieplan. Emnenes størrelse måles i studiepoeng.
- **Emnebeskrivelse**: studieplanen for et emne. Emnebeskrivelsene vedtas av programrådet for programmet og Det utdanningsvitenskapelige fakultetet v/dekanen. Emnebeskrivelsene

¹ s.10 i Systembeskrivelsen for kvalitetssystemet

presenteres for studentene på kun én måte: gjennom teksten på emnets nettside. Det finnes ikke trykte studieplaner.

- **Programbeskrivelse:** Studieplanen for hele programmet. Programbeskrivelsen vedtas av programrådet for programmet og Det utdanningsvitenskapelige fakultetet v/dekanen. Programbeskrivelsen presenteres for studentene på kun én måte: gjennom teksten på emnets nettside. Det finnes ikke trykte studieplaner. Programbeskrivelsesteksten kan fravike teksten i den vedtatte planen der det anses som hensiktsmessig i forhold til studentenes informasjonsbehov.
- **Semesterside:** Hvert emne har en semesterside der timeplan, informasjon om eksamen etc. legges ut for hvert semester.
- **Arbeidskrav:** obligatoriske oppgaver/aktiviteter som ikke er en del av grunnlaget for sensur.
- **Studiekrav:** obligatoriske oppgaver/aktiviteter som er en del av sensurgrunnlaget.
- **Studiepoeng (stp.):** måleenhet for studieomfang, studenter som avlegger eksamen, får godkjent studieprogresjon i studiepoeng. Bachelorprogrammet er på 180 studiepoeng, tilsvarende 3 års fulltidsstudie.
- **Programråd:** Organ som har det faglige ansvaret for kvaliteten i studieprogrammet. Rådet består av emneansvarlige og studenter fra programmet.

1.3. Tilbakeblikk på Bachelorprogrammet i pedagogikk

I dette avsnittet gir vi et tilbakeblikk på hvordan bachelorprogrammet ble opprettet og hvordan det har endret seg siden starten, samt hva slags endringer som ble gjort etter forrige programevaluering. For en nærmere beskrivelse av programmets struktur i dag, se kap.2.

Bachelorprogrammet i pedagogikk ble opprettet i 2003 i forbindelse med Kvalitetsreformen. Ved utformingen av programmet, ble det gjort noen valg som kan anses for å være særlige for programmet sett i sammenheng med andre program ved UiO.

For det første la man opp til et emne på 40 studiepoeng som skulle gi innføring i utdanningsvitenskap (UTVIT1000). Emnet ble organisert over de to første semestrene av programmet og studentene tok parallelt EX.PHIL og EXFAC. Ingen andre bachelorprogram ved UiO valgte å ha emner på mer enn 20 studiepoeng i graden. En viktig motivasjon for å beholde en studieenhet av et større omfang, var at man ønsket at studentene skulle få forståelse av hvordan de ulike temaområdene i faget utgjør en integrert helhet.

For det andre var emnet et samarbeid mellom de to bachelorprogrammene ved UV-fakultetet, dvs. BA-PED og BA-SPED (Bachelorprogrammet i spesialpedagogikk). Vi skal ikke gå inn på de faglige overveielser som ble gjort i den sammenheng, men bare peke på at det både i utformingen og i videre diskusjoner rundt dette emnet har vært et spenningsforhold mellom de som ønsket en felles allmennpedagogisk innføring og de som ønsket å gi en innføring som avspeiler linjer i de to faglige tradisjonene som pedagogikk og spesialpedagogikk representerer. Ingen andre bachelorprogrammer ved UiO har felles innføringsemner ut over EX-FAC og metode-emner.

I tillegg til den spesielle konstruksjonen med innføringsemnet, la man i BA-PED opp til tre ulike kvalifiseringsløp som rettet seg mot de tre studieretningene på masterstudiet i pedagogikk. Dette medførte at studentene hadde 4 valgmuligheter for gjennomføring av programmet. Enten kunne de velge å kvalifisere seg til en bachelorgrad etter minimumskrav til pedagogikk-emner i graden, eller de kunne velge å kvalifisere seg til én av de tre studieretningene på masterstudiet. Studenter som valgte minimumsversjonen var ikke kvalifisert til å søke på master i pedagogikk. Flere bachelorprogram ved

UiO, legger opp til ulike kvalifiseringsløp innenfor ett program. Dette gjelder for eksempel områdestudiene på HF og i den senere tid og så psykologi og informatikk. Ordningen med 4 ulike løp var vanskelig å orientere seg i for studentene. I tillegg kom at masterprogrammet tok opp søkere med lærerutdanning som ikke hadde det samme kravet til pedagogikk i graden. Dermed ble det oppfattet som urettferdig for søkere fra UiO.

Det var stor entusiasme for kvalitetsreformens faglige muligheter på PFI og dette medførte at det ble utviklet en stor emnefortefølge av emner på 10 studiepoeng (ca 30 emner) basert på faglige interesser både hos grupper og hos enkelansatte på instituttet. Emnene omfattet både emner som var obligatoriske for de ulike kvalifiseringsløpene og emner som kunne velges av studentene på programmet eller andre programmer under de valgfrie delene av graden.

Undervisnings- og eksamensformer i emnene i bachelorprogrammet avspeilet fra starten av ambisjonene i Kvalitetsreformen om en tettere oppfølging av studentene. Det ble lagt opp til et omfattende seminaropplegg på innføringsstudiet. Studentpresentasjoner, gruppearbeid, tilbakemeldinger og veiledning av individuelle oppgaver ble vektlagt i de fleste emner. I utgangspunktet var sensurordningen på alle de 10 -studiepoengsemnene bestått/ikke bestått. Fram mot programevalueringen i 2006/07 så man imidlertid at faglærere ønsket å legge mer vekt på formelle krav og individuelle, skriftlige prestasjoner for å opprettholde et høyt faglig nivå. Dette medførte også at karakterer ble innført på emnene og en økning i bruk av skoleeksamen (skriftlig/muntlig).

I 2006- 2007 ble det gjennomført en programevaluering. I sin rapport er det eksterne panelet positivt til kvaliteten av programmet, men anbefaler følgende tiltak /oppfølgingspunkter:

- presisering av målformuleringene i forhold til kunnskaps- ferdighets- og holdningsmål for program og emner
- gi mer informasjon om arbeidsmuligheter ved endt program på nettsidene for programmet
- videreføre satsningen på seminarundervisning på alle emner i programmet
- vektlegging av universell utforming av emnene i studiet
- utvide bruken av Fronter på alle emner
- videreføre systematisk evaluering og oppfølging av evalueringsresultater

I etterkant av evalueringen, ble programmet gjennomgått og restrukturert. Det var både faglige, ressursmessige og administrative grunner til restruktureringen. Studentenes behov for veiledning og oversikt var også argumenter i omleggingen. Det ble ikke gjennomført systematiske tiltak for å følge opp det eksterne panelets anbefalinger, men flere av momentene ble ivaretatt i omstruktureringen av programmet. De viktigste endringene var:

- omlegging av programstrukturen på en slik måte at studenter som oppnår graden også er kvalifisert til å søke på masterstudiet
- en struktur for studiet, heller enn 4 ulike varianter
- reduksjon av emneforteføljen til ca 20 emner basert på antatt robusthet i faglige ressurser
- endring i valgfriheten i forhold til 10-studiepoengsemner i 80-gruppen
- deling av innføringsemnet i to deler, en på 30 stp (UTVIT1100) og en på 10 stp (UTVIT1500). Den største delen tilbys i studiets første semester
- Inndeling av emnene i 3 nivåer i tråd med øvrige programmer ved UiO og andre studiesteder

- strengere krav til kvalifisering til opptak til studieretningen pedagogisk-psykologisk rådgivning ved innføring av obligatorisk 40-gruppe i tillegg til 80-gruppen (se nærmere beskrivelse av graden i kap.2)

Andre endringer som har blitt gjennomført i perioden 2008-2011:

- Opprettelse av et eget ex-fac-emne for UVs bachelorprogram (UVEXFAC10)
- seminarstrukturen for innføringsemnet har blitt betydelig strammere og krever mer av de studentene som deltar i dem, samtidig som opplæring og veiledning av seminarledere er blitt styrket.
- programbeskrivelsen ble bearbeidet med tanke på å beskrive kompetanse bedre
- ulike rekrutteringssider for både bachelor og masterstudiene er utviklet på både institutt og fakultetsnivå. Disse bidrar til å gi et bilde av hva pedagoger arbeider med. Hovedfokus er på kompetansen etter endt masterstudie.
- det er satt i gang et forarbeid for å planlegge revisjon av alle emner i tråd med de nasjonale retningslinjene for "kvalifikasjonsrammeverket" som

Større revisjoner av programmer tar tid. Effekten av de endringene som ble innført i 2008, vil gjelde for det kullet studenter som etter normert tid skal avslutte studiet våren 2011. Statistikkene for gjennomføring av studier i 2011, vil ikke være endelig før i 2012. Det er med andre ord for tidlig å se det hele bildet av hvordan endringene påvirker studentenes gjennomføring av studiene. Likevel er det naturlig at programmet utvikler seg kontinuerlig og dette krever justeringer. Ved opprettelsen av emnet UVEXFAC10, har det for eksempel blitt naturlig å ta opp diskusjonen om organiseringen av studiene i bachelorprogrammets første år.

2. Beskrivelse av bachelor programmet i pedagogikk

Bachelorprogrammet i pedagogikk fører fram til graden *Bachelor i kultur og samfunnsfag med fordypning i pedagogikk* (180 stp). BA-PED er bygget opp av såkalte emnegrupper. Programmet har en gruppe med emner som samlet utgjør et omfang på 80 stp. ("80 – gruppe"). Denne emnegruppen utgjør hovedfordypningen i programmet og består av obligatoriske og valgfrie emner i utdanningsvitenskap/pedagogikk. Videre inneholder programmet et andre fordypningsområde som består av en gruppe med emner som samlet utgjør et omfang på 40 stp. ("40- gruppe"). 40 studiepoeng kan velges fritt av studentene. Graden inneholder obligatorisk og Eksamen philosophicum (EXPHIL), 10 stp. og Eksamen facultatum, utdanningsvitenskapelig variant (UVEXFAC10). Denne oppbyggingen er i tråd med UiOs generelle krav til struktur i bacehlorprogrammer.

Rekkefølgen i gjennomføringen av emner i programmet er ikke obligatorisk. Studenten velger selv hvilket semester de vil gjennomføre de ulike komponentene i studiet. De fleste studenter velger å følge innføringsemnene og EXPHIL/EXFAC i begynnelsen av studiet.

Tabell som viser eksempel på studiets oppbygging:

semester	PED3000 - Avsluttende fordypning i pedagogikk		Emne fra 40-gruppen
5. semester	Pedagogisk emne på PED2000-nivå som inngår i 80-gruppen	Emne fra 40-gruppen	Emne fra 40-gruppen
4. semester	Fritt emne/delstudier i utlandet	Fritt emne/delstudier i utlandet	Fritt emne/delstudier i utlandet
3. semester	Pedagogisk emne på 2000-nivå som inngår i 80-gruppen	Emne fra 40-gruppen	Fritt emne
2. semester	EXPHIL03 - Examen philosophicum	UVEXFAC10 - Examen facultatum - utdanningsvitenskapelig variant.	UTVIT1500 - Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap
1. semester	UTVIT1100 - Innføring i utdanningsvitenskap		
	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng

2.1. Hva er 80- gruppen i pedagogikk?

80- gruppen er den obligatoriske delen av studiet som utgjør den faglige kjernen i programmet. Dette er den delen av studiet som Pedagogisk forskningsinstitutt har styring over ved at instituttet velger hvilke fag emnegruppen skal inneholde. I de andre delene av studiet har studentene stor valgfrihet.

80- gruppen består av emnene:

- UTVIT1100 Innføring i utdanningsvitenskap 30 stp
- UTVIT1500 Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap 10 stp
- PED3000 Avsluttende fordypning i pedagogikk 20 stp

- 2 pedagogiske emner på PED2000-nivå som kan velges fra en definert liste med 8 emner. Hvert av disse emnene er på 10 stp. Liste over emner som kan studentene kan velge mellom i 80-gruppen:

PED2140 - Hvordan mennesker lærer
 PED2210 - Undervisning og læreprosesser
 PED2220 - Utdanningslovgivning, utdanningsrett og profesjonsetikk
 PED2310 - Flerkulturell pedagogikk
 PED2200 - Organisasjon og ledelse
 PED2230 - Utdanningspolitikk og utdanningsreformer
 PED2300 - Grunnleggende sosialiseringsteorier
 PED2320 - Utdanning i endring – hovedlinjer i norsk utdanningshistorie

80- gruppens oppbygging ble vedtatt etter forrige programevaluering fra 2008. Man valgte å ha et begrenset antall emner som studentene kan velge mellom på PED2000-nivå. I den tidligere ordningen, kunne man enten velge fritt, eller følge bestemte emner (jfr. de 4 ulike kvalifiseringsløpene) Det var flere grunner til endringene. En viktig grunn var at man ønsket at 80-gruppen i større grad skulle representere et faglig "minste felles multiplum" for studenter på Bachelor programmet i pedagogikk. Man valgte da ut noen emner fra porteføljen som ble ansett som mest relevante for 80-gruppen, men slik at en viss valgfrihet ble beholdt. (De øvrige emnene i emneporteføljen til instituttet tilbys som frie emner eller emner i 40-gruppen i pedagogikk) Et annet argument for å redusere valgfriheten var at stor valgfrihet opplevdes som forvirrende for studentene. Et tredje argument var at emnene i 80-gruppen skulle være emner som tar for seg i sentrale og tradisjonelle pedagogiske disipliner og som instituttet har faglige ressurser til å tilby over lang tid.

Det opprinnelige innføringsemnet på 40 studiepoeng fungerte dårlig med to deleksamener i 1. og 2. semester av studiet, både fra studentenes synspunkt og fra et administrativt synspunkt. Eksamenstrukturen var uheldig fordi studentene kunne risikere å studere i ett år uten å avlegge studiepoeng hvis de hadde problemer med dette ene emnet. Delingen skilte ut metode-delen som ble til emnet UTVIT1500. Dette emnet var faglig atskilt fra de andre delene av innføringsstudiet. Delingen gjorde det også lettere å håndtere søknader om innpasning fra andre studier.

Fra 2008 har første studieår blitt organisert på følgende måte:

UTVIT1100 Innføring i utdanningsvitenskap (30 stp) gjennomføres normalt i 1. semester. UTVIT1500 Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap (10 stp) gjennomføres normalt i 2. semester sammen med UVEXCFAC og EXPHIL.

Det utdanningsvitenskapelige fakultetet ønsker sterkt at BA-PED og BA-SPED skal ha en felles innføringsstudie. Instituttene samarbeider om den faglige ledelsen av emnet, men emnet administrerer fra Pedagogisk forskningsinstitutt. UTVIT1100 er altså et felles emne for disse to gradene og gir en innføring i utdanningsvitenskap innenfor de tre temaområdene "undervisning og danning", oppdragelse og sosialisering" og "læring og utvikling". Emnet går samlet over første semesteret av begge gradene. Dette gjør det lett for de nye studentene å bli kjent med hverandre. Valgene som må tas i utdanningsløpet blir utsatt ett semester til man har blitt mer kjent med fagområdet og universitetet. UTVIT1500 går semester to (vår) og er også felles. Emnet omhandler forskningsmetode og statistikk.

Fordelen med et innføringsemne på 30 studiepoeng, er at det medfører at studentene kun fokuserer på dette i hele semesteret. Da temaene i emnet dekker store områder innenfor fagfeltet, er det en fordel at studentene ikke må forholde seg til andre fag samtidig. En annen fordel er at studentene møter sitt fagfelt i første semester. Innføringsemnet blir også i stor grad arena for sosialisering til studentrollen. Gjennom undervisningsopplegget med seminarer og arbeidskrav, blir studentene trent opp i studieteknikk og akademisk skriving. (se eget vedlegg med beskrivelse av undervisningen på innføringsemnet UTVIT1100).

Ulempene med et felles innføringsemne for to bachelorprogram, er at studentenes identitet som "pedagogikkstudenter" svekkes. Alle emner i det første studieåret er emner som er felles for de to programmene. Siden store deler av graden settes sammen av studentene etter interesser, har man begrenset anledning til å skape faglig identitet og tilhørighet for BA-PED. Dette kan påvirke frafall og videre rekruttering til masterstudiene. I kapittel 8 vil vi peke på at BA-SPED har høyere gjennomføringsprosent blant sine studenter enn BA-PED. Dette kan skyldes at alle emner i BA-SPED er obligatoriske og studentene har ingen valgfrihet.

En annen ulempe med å gjennomføre innføringsemnet i 1. semester, er at det bryter med logikken i UiOs bachelorstudier som legger opp til at EXPHIL og EXFAC skal gjennomføres i begynnelsen av studiet. I vår modell har fagstudiene fokus i hele det første semesteret. Etter opprettelsen av UVEXFAC, har studenter gitt tilbakemelding om at det ikke er logisk progresjon innholdsmessig i forhold til hvordan studiet er organisert. De mener at UVEXFAC burde komme før Innføring i utdanningsvitenskap.

Emnet PED3000 avsluttende fordypning er den siste obligatoriske komponenten i 80-gruppen. Studentene anbefales å ta emnet i siste semester i bachelorgraden. Emnet er på 20 stp og er delt i tre områder som tilsvarer den faglige inndeling på UTVIT1100. PED3000 oppsummerer de tradisjonelle og sentrale disiplinene i pedagogikk, og gir studenten mulighet til å fordype seg innenfor fagfeltet gjennom en semesteroppgave.

2.2. Hva er en 40- gruppe?

Som nevnt krever UiOs bachelor-struktur to fordypninger. I tillegg til 80-gruppen, skal studentene gjennomføre en 40- gruppe. 40-gruppen består av emner på til sammen 40 studiepoeng. Emnene i gruppen er samlet av det fagmiljøet som forvalter fagområdet. (for eksempel setter institutt for psykologi sammen 40-gruppe i psykologi, Institutt for sosiologi setter sammen 40 gruppe i sosiologi osv.)) Studentene på BA-PED kan velge en 40- gruppe fra alle fagområder som finnes på UIO, inkludert pedagogikk. Det er ca 80-100 grupper å velge blant. 40- gruppene er ulikt organisert, noen har stor valgfrihet blant alle emnene innenfor det fagområdet, mens andre er snevre. Det er bare de 40 stp som er valgt ut, altså de emnene som faggruppen/området har satt opp i 40 gruppen som representerer 40- gruppen. Andre emner innenfor samme fagområde men som ikke er tatt med i 40 gruppen kan ikke brukes som del av 40-gruppen. De fleste 40-grupper ved UiO består av innføringsemnene på det tilsvarende bachelorprogrammet.

PFI tilbyr to ulike 40- grupper. Den første er bred og gir studentene stor valgfrihet. PFI tilbyr 19 emner som kan inngå i denne 40- gruppen. Den andre 40- gruppen består av emner innenfor det pedagogisk -psykologiske fagområdet. Denne 40- gruppen er obligatorisk for å kunne søke opptak til Master i pedagogisk- psykologisk rådgivning. Denne 40- gruppen består kun av fire emner på 10 stp hver.

PFI har altså to 40-grupper der den ene er bred og den andre er forhåndsdefinert. Få andre fagområder tilbyr to 40-grupper. Den faglige bredden i 40-gruppen i pedagogikk er også større enn vanlig, da studentene kan velge mellom ca 20 emner i gruppen.

2.3. Hva er 40 frie studiepoeng?

Dette er studiepoeng der studenten kan velg fritt blant alle emner som tilbys åpent på bachelornivå på UiO, også emner i pedagogikk. Hvis studenten ønsker å reise på utveksling benytter man seg av denne gruppen av studiepoeng. Hvis studenten har avlagt emner tidligere ved UiO eller ved andre læresteder, kan disse brukes inn i graden som de frie studiepoengene. Det er ingen spesifikke fagkrav til denne gruppen og den er tenkt som en mulighet for studentene og "prøve" ulike fagområder eller å fordype seg mer i de fagområdene de er interessert i enn 80- og 40-gruppen gir anledning til.

Til slutt består også Bachelorgraden i pedagogikk av EXPHIL og UVEXFAC, begge på 10 stp hver. Det Utdanningsvitenskapelige fakultetet har sin egen variant av EXFAC, men alle typer EX.FAC. godkjennes i graden. EXPHIL tilbys av Det Humanistiske fakultetet.

2.4. Anbefalte tiltak

Eventuelle endringer i oppbygging av graden, må ses i forhold til målene for programmet. Det må vurderes om oppbyggingen er logisk og gir god progresjon. Særlig rekkefølgen av emner i første studieår bør vurderes. Ønsket om valgfrihet i 80-gruppen må vurderes opp mot behovet for å bygge en faglig identitet og øke gjennomføringsgraden.

3. Beskrivelse av læringsmål

I 2008 kom det nye krav til utforming av studier innen høyere utdanning. Disse kravene er i tråd med utviklingen i Europa. Kravene kalles "Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket" og det forventes at tenkningen i rammeverket skal nedfelle seg i alle studieplaner innen utgangen av 2012. Ved UiO er det utarbeidet en veileder for dette arbeidet. "Veiledning for UiOs bruk av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk" er et dokument som beskriver hvordan man skal benytte det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket til å synliggjøre det ønskede læringsutbytte studenter skal ha etter gjennomførte studier. Evalueringen av bachelorprogrammet i pedagogikk skal bidra til å skape et grunnlag for revidering av program og emner i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Derfor legges UiOs veiledning til grunn for valg av begreper og perspektiv for dette avsnittet.² Framstillingen er utformet med tanke på framtidig utvikling.

3.1. Eksisterende planer vurdert opp mot Kvalifikasjonsrammeverket

For å forstå kvalifikasjonsrammeverket bør vi se på hva som ligger i begrepet læringsutbytte. Med læringsutbytte mener man både læringsmål og læringsresultat. Læringsmål er de intensjonene vi har for studenters læring i et emne eller program. Læringsresultat er hva den enkelte student viser han/hun har lært ved eksamen. Det er spesielt læringsmål som er interessant i denne sammenheng da det er læringsmålene som beskrives i program- og emnebeskrivelser. Program- og emnebeskrivelsene er PFIs kontrakter med studentene og finnes på UiOs nettsider for studier³.

Rammeverket deler læringsmål inn i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. I tillegg brukes begrepet kravnivåer. Innen kunnskaper vil ulike kravnivåer fremgå ved at man for eksempel skiller mellom å ha kjennskap til, forståelse for, og anvendelse av kunnskap. Innen ferdigheter kan man for eksempel skille mellom å gjennomføre noe under veiledning, på egen hånd, eller hjelpe andre å lære seg en ferdighet. Videre kan en ferdighet i følge kvalifikasjonsrammeverket kan være både av en praktisk, teknisk, manuell eller intellektuell art. Innen generell kompetanse kan man skille mellom overførbare kunnskaper og ferdigheter uavhengig av faglig sammenheng. Eksempler her kan være samarbeidsdyktighet og prestasjonsferdighet. I tillegg kommer også holdninger inn under generell kompetanse som representerer en tendens til å ville handle på visse måter snarere enn på andre. Ulike kravnivåer i forhold til holdninger kan for eksempel være at en student er oppmerksom på, tar stilling til, engasjerer seg, verdsetter, er forpliktet på det.

Avslutningsvis er det viktig å påpeke at kvalifikasjonsrammeverket skal være et hjelpemiddel for å uttrykke seg presist og rikholdig om mål. Rammeverket skal ikke benyttes som en tvangstrøye.

3.2. Program- og emnesidene

Når en skal beskrive målene i et studieprogram eller emne er det lett å uttrykke hva undervisningen skal handle om, og glemme hva studentene skal lære av det undervisningen handler om. Ved å gå gjennom program- og emnesidene til bachelorprogrammet med kvalifikasjonsrammeverket som linse så vi på sammenhengen mellom program og enkeltemnene, samt de ulike delene hver for seg.

² Beskrivelse av kvalifikasjonsrammeverket og veiledningen legges ved som egne dokumenter

³ <http://www.uio.no/studier/program/ped/>

Vi vil ikke gå inn i en detaljert analyse av alle program- og emnebeskrivelsene da det ligger utenfor rammen for denne egevalueringen. I et revisjonsarbeid må slik analyse være en del av prosessen. Vi vil likevel trekke fram noen sider ved program- og emnebeskrivelsene da det er en sentral del av evalueringen.

Man kan på sett og vis si at programbeskrivelsen favner læringsutbyttet i alle emnebeskrivelsene samlet ved at de benytter setningen: "Gjennom studiet får du mulighet til å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kvalifiserer for [...]." men det blir veldig generelt, og er ikke i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Bruken av inndelingen "kunnskaper, ferdigheter og holdninger" er ikke i tråd med kvalifikasjonsrammeverkets "kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse". Generell kompetanse inkluderer flere aspekter enn holdninger. Den gjeldende programbeskrivelsen har i liten grad spesifisert kravnivåer i forhold til de ulike læringsmålene. For eksempel er det brukt "du får utvikle" og "du får muligheten til å utvikle". Andre steder er det kravnivå spesifisert som "studiet gir et teoretisk grunnlag for å analysere [...]" og "kjennskap til ulike læringsformer".

Det er store muligheter til å forbedre beskrivelsen av læringsutbytte på programnivå i forhold til innholdskomponenter og kravkomponenter. Innholdskomponenter beskriver hva som skal inngå i studiet, de utgjør utdanningens "hva". Hva skal inngå i studiet? Kravkomponenter viser til hvilket nivå studentene skal mestre ulike kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Et eksempel er spørsmålet om en student skal kunne ha kjennskap til-, forståelse for-, kunne anvende-, fremlegge- eller analysere (krav) sosiokulturelle perspektiver på læring (innhold).

Programmet som helhet har generelle og avanserte læringsmål. På emnenivå kan det være fornuftig å formulere læringsmålene mer som prosesser under utvikling. For eksempel kan et introduksjonsemne alene vanskelig oppfylle et avansert læringsmål som "analysere pedagogiske problemstillinger" som kan være et mer overordnet program mål.

Når det kommer til emnebeskrivelsene varierer disse veldig i utforming og omfang. Noen er veldig korte og generelle som UTVIT1500, mens andre innehar flere av elementene fra kvalifikasjonsrammeverket som PED2320, PED2710 og PED2750. Emnesidene er delt inn i underoverskriftene "Kort om emnet" (innhold) og "Hva lærer du?" (mål). Hva som legges hvor under disse er ikke konsistent på tvers av emner. Noen steder ligger læringsutbytte under Kort om emnet, mens andre steder er det en mer tematisk fremstilling av emnet under Hva lærer du?

PED2750 kan være et eksempel på en der man har lagt typiske problemstillinger inn under Kort om emnet, og har lagt læringsutbytte under Hva lærer du? I begynnelsen av teksten under Hva lærer du? ser man imidlertid en viss sammenblanding av en tematisk fremstilling av emnet og læringsutbytte.

Jevnt over trenger alle emne- og programsidene å gjennomgås av emneansvarlige/faglærere for å få skrevet opp sidene i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Noen emnesider er mer bearbeidet enn andre. Fokuset på sidene er i stor grad rettet mot hva studie skal gi av kunnskap, og da spesielt fokus på det faglige innholdet. Det gis i liten grad klare forventninger til hva studenter skal sitte igjen med av læringsutbytte med tanke på læringsmål og kravnivåer.

Eksempler på at program- og emnesidene ikke er samkjørte uavhengig av læringsutbyttefokuset:

- PED3000 og UTVIT1100 opererer med 6 samlende temaer innen pedagogikken mens programsidene opererer med 4.
- De fleste PED2000- emner spesifiserer ikke under hvilke temaer de ligger under, eller om de går på tvers av temaene ramset opp på programsidene.

- Metode og UTVIT1500 kommer ikke frem på programsidene.

3.3. Vurdering sett ut i fra programmets mål

Innenfor bachelor programmet i pedagogikk har man prøvd og i møtekomme målsetningene om varierte vurdering og undervisningsformer. I vår emneportefølgje bruker vi arbeidskrav og studiekraft i tillegg til muntlig og skriftlig eksamen. Arbeidskrav er oppgaver/aktiviteter studenten må gjennomføre for å gå opp til eksamen/vurdering. Studiekraft refererer oppgaver/ aktiviteter som er en del av eksamen/vurdering og som danner grunnlag for sensur(karakter). Innenfor disse to begrepene finnes det mange ulike former av aktiviteter. Vi har bl.a. muntlig fremføring i gruppe eller individuelt og muntlig eksamen, skriftlig individuelle arbeid eller skriftlig gruppe arbeid, poster og rollespill. Ofte er det slik at arbeidskravet/ene er i gruppeform mens studiekraftet er individuelt. Arbeidskravene blir vurdert godkjent/ikke godkjent mens studiekraft vurderes i skalaen A-F. Noen emner har flere arbeidskrav før studiekraftet kan gjennomføres. I programplanens beskrivelse av "hva lærer du?" står det:

"Målet med studiet er...utvikle din analytiske kompetanse...utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger...kjennskap til ulike læringsformer.... trening i å arbeide selvstendig.....planlegge eget arbeid....skriftlig og muntlige presentasjoner...samarbeid med andre studenter ...ansvar for egen studiesituasjon."

Med målsetningene for hånden fører våre vurderingsformer frem til målene? Med de varierte vurderingsformene som er i 80-gruppen, mener vi at studiet gir studentene god mulighet til å oppnå målsetningene som ligger til programmet.

3.4. anbefalte tiltak

I forhold til læringsutbytte kan videre arbeid omfatteanalyse av programbeskrivelsen opp mot emnebeskrivelsene, og se alle beskrivelsene opp mot kvalifikasjonsrammeverket struktur. Et første skritt bør være å omarbeide programbeskrivelsen i tråd med kvalifikasjonsrammeverket. Hensikten med bearbeidelsen er blant annet at man ønsker å oppnå at:

- studenter lettere kan vite hva de er forventet å lære
- man kan vise forskjeller og likheter mellom programmer og emner tydeligere
- man har grunnlag for vurdering av i hvilken grad emner bidrar til læringsutbytte til programmet
- man kan se sammenhengen mellom læringsutbytte og relevante undervisnings- og eksamensformer

I forhold til eksamensformenes bidrag til programmets mål, bør alle endringer vurderes i forhold til helheten av den kompetanse om programmet skal gi.

4. Læringsmiljø

4.1. Fysisk læringsmiljø

Studieprogrammet Bachelor i pedagogikk ligger under Det utdanningsvitenskapelige fakultetet. Fakultetet er det nyeste på Blindern og hadde 10 års jubileum 2005. Helga Eng's hus er dermed en av de nyeste og mest moderne bygningene som finnes på campus. Bygget er tilrettelagt for godt læringsmiljø. Lesesalene er lyse og har store vinduer som vender ut mot "villa Eika". Bygget har ikke mange kollokvierom (små grupperom), men studentutvalget fikk gjennomslag høsten 2009 for at testrommene som er i kjelleren (eid av PFI og ISP) ble åpnet opp som kollokvierom for studentene når det ikke ble holdt undervisning eller var satt av til annen virksomhet. Denne ordningen har vært godt benyttet av studentene som tidligere hadde vansker med å finne plass til gruppearbeid.

4.2. Informasjon

Studenter ved UiO får informasjon gjennom ulike kanaler. Viktigst av disse er studienes nettsider, Studentweb (som er systemet som brukes for melding til studier og eksamen), e-post på student-e-postadressen og i forbindelse med undervisningen gis også en del informasjon i læringsplattformen Fronter.

Ved oppstart av programmet gjennomføres et informasjonsmøte som tar for seg administrative forhold ved studiet. I tillegg holdes et 6-timers introduksjonskurs som skal forberede studentene til det faglige innholdet i studiene. Hvert semester arrangeres informasjonsmøter om oppbygging av bachelorprogrammet, søkning til emner og lignende. Det tilbys også studieveiledning til faste tider. UV-fakultetet har en egen informasjonsskranke(UV-studieinfo) som hjelper studentene med generell studieinformasjon. Alle nettsider for emnene, har informasjon om en administrativ kontaktperson for emnet. Spørsmål fra studenter som kommer til administrasjonen på e-post besvares alltid så fort som mulig.

Gjennom studieveiledningen får instituttet kontakt med mange av de studentene som sliter med å orientere seg ved UiO. Å være ny student som kommer rett fra videregående skole, medfører en stor omstilling. Det å lære seg å finne relevant informasjon er en viktig del av det å lære å bli student. For å få maksimalt utbytte av studiet, bør studentene ha innsikt i studiestrukturen og de mulighetene som den gir. I studieveiledningene kommer det ofte fram at programmet har en utfordring med at studentene ikke er klar over hvilket program de går på. Dette fører til usikkerhet om hvor de kan henvende seg med spørsmål, klager eller be om hjelp. Det virker som informasjonen som legges ut på programmets nettsider i liten grad blir fanget opp av studentene. På direkte spørsmål om hvilket studie studenten går på, er det ikke uvanlig at de ikke kan svare.

4.3. Psykososialt læringsmiljø

Vi vet lite om studentenes psykososiale miljø ved studiestedet. Noen få studenter er aktive i ulike organisasjoner og engasjerer seg i utvalg og råd. De fleste som gjør dette, er studenter som har kommet et stykke ut i studiene. Det kommer få klager på læringsmiljøet inn til studieledelsen. Dette kan enten bety at studenter er generelt fornøyde eller at de ikke kjenner til muligheten for å klage.

BA-PED har en utfordring ikke bare i forhold til hvordan studentene henter sin informasjon. Oppbyggingen av programmet gjør det vanskelig å skape et studiemiljø med tilhørighet til kull eller program. Den store valgfriheten som ligger i programmet gir studentene mulighet til å være "over alt" på UiO i løpet av studiets tre år. Dette gir programtilhørigheten en utfordring. Miljøet blir stadig byttet ut med nye studenter, både fordi studentene velger forskjellig og kommer fra ulike studieprogrammer, men også fordi emnene kan ha studenter fra ulike årskull, altså studenter fra 1. året kan gå sammen med studenter på 3. året.

Noe av forvirringen om programtilhørighet kan også skyldes studieopplegget i det første studieåret med felles introduksjonsemner. Dette motvirker utviklingen av en programtilhørighet. Et tiltak for å bøte på dette, har vært organisering av seminarundervisningen på introduksjonsemnene der vi har prøvd å skille mellom grupper for pedagogikk studenter og spesialpedagogikkstudenter. Seminarlederne er å ha masterstudenter fra de to instituttene. Et slikt tiltak er ikke tilstrekkelig for å rette opp forvirringen.

Resultatet av organiseringen av programmet, er at vi har en situasjon hvor studentene selv må konstruere sitt læringsmiljø. For mange er seminargruppen på introduksjonsemnet sentral i en slik prosess. Den har en overkommelig størrelse (opp til 30 studenter) og studentene blir godt kjent. Likevel ser vi at en del studenter faller utenfor hvis de ikke klarer å utnytte mulighetene i løpet av det første semesteret. Vi har ingen informasjon om hvor mange det er som faller utenfor. Vi vet heller ikke hvordan dette påvirker frafallstallene for studiet.

4.4. Undervisning

Undervisningsopplegget i studiet er en stor del av læringsmiljøet. I innføringsemnene, da særlig UTVIT1100, er det lagt vekt på å gi et omfattende seminar tilbud. Studentene som velger å følge seminar, forplikter seg til å følge et fastlagt opplegg med obligatoriske aktiviteter. Denne ordningen ble innført etter tilbakemeldingene fra studentene og seminarlederne. Det har i flere evalueringer vært meldt fra om at frafall i seminarerne ødelegger læringsmiljøet og vanskeliggjør kontinuitet i seminar opplegget. Gjennomføringstall for emnet ser ut til å tyde på at et obligatorisk og stramt seminaropplegge gjør at flere studenter tar eksamen og består. For de som ønsker det, er det også mulig å velge selvstudiumvariant.⁴ Vi har ikke informasjon om hvordan undervisningsopplegget i første studieår påvirker videre studiekarriere.

Undervisningspersonalet ved PFI har i all hovedsak full frihet til å velge undervisningsform på de emner som de har ansvar for eller deltar i undervisningen i. Mye av innholdet i studiene på bachelornivå blir preget av de obligatoriske aktivitetene som er lagt til emnene. De fleste emnene har en deling av undervisningstiden mellom forelesninger og seminar. Emner med kapasitet over 50 studenter har ofte en rekke med forelesning og en rekke med seminar. Seminarernes undervisningsform har ofte høy studentaktivitet, det kan være gruppediskusjoner, fremføringer av ulike arbeidskrav osv. Det legges vekt på at studentene skal få tilbakemelding på sine aktiviteter.

På innføringsemnene holdes det meste av undervisningen i seminarerne av masterstudenter. Instituttet har et eget opplegg med opplæring, veiledning og oppfølging av seminarlederne som er langt mer omfattende enn det vil kjenner til på andre fakulteter ved UiO. På øvrige emner i programmet, er en stor del av undervisningen ivarettatt av stipendiater. Dette skaper utfordringer for

---

⁴ Undervisningsopplegget for UTVIT1100 er beskrevet i eget dokument.

kvaliteten og kontinuiteten for emnenes innhold og utvikling. En større andel av fast ansatte med hovedansvar for undervisningen ville styrket kvaliteten på studietilbudet.

4.5. Ressurser til undervisning og eksamen

PFI legger vekt på å benytte hele personalet til undervisning så langt tiden for den enkelte strekker til. Det er ikke et prinsipielt eller organisatorisk skille mellom de som underviser på bachelorprogrammet og de som ikke gjør det. Svært mange av de ansatte beveger seg mellom studienivåene i sin undervisningsaktivitet (dvs. de underviser både på bachelor, master og doktorgradsnivå). Vår undervisningsstab består både stipendiater og fast ansatte. Som nevnt bruker vi også masterstudenter til seminarene på UTVIT1100, UTVIT1500 og UVEXFAC10.

Det er noe skjev fordeling av undervisningsressurser og undervisningstilbudet i forhold til dekning av ulike fagområder. Noen fagområder har mange frikjøpte ressurser og mye av undervisningen ligger derfor på stipendiatene i disse fagområdene. P.g.a. uttellingen av undervisningstid for en stipendiat og en fast ansatt er forskjellig brukes den enkelte stipendiats undervisningsressurs fort opp. Andre grunner til denne skjevfordelingen av ansatte og fagområde er:

- At stillinger ikke blir besatt av personer med tilsvarende kompetanse når ansatte går av med pensjon
- Fordelingen av stipendiatenes kompetanse i forhold til ulike fagområder
- antall timer avsatt til de ulike emnene innenfor de ulike fagområdene
- at det totale emnetilbudet på bachelornivå inkludert emner i 80-gruppen og i 40-gruppene/frie emner er for stort i forhold til den kapasiteten instituttet forvalter både i faglig bredde og i timeressurs.

Med slike utfordringer må programmet benytte seg av eksterne forelesere på både master- og bachelornivå. Programleder må alltid godkjenne en ekstern foreleser slik at kvaliteten blir ivaretatt.

I bachelorprogrammet gis det ca 887 timer med undervisning. Her er innføringsemnene som organiseres i samarbeid med Institutt for spesialpedagogikk tatt med. Seminargruppene på disse emnene kommer i tillegg, da de fleste seminarene er ledet av masterstudenter. UTVIT1100 har ca 15 seminargrupper som hver har 2x22 timer undervisning, totalt 660 timer seminarundervisning. UVEXFAC10 ca 8 grupper som går 2x8 timer undervisning, totalt 128.

På emnet UTVIT1500 har bruken av seminarer variert gjennom perioden. Man har vært usikker på hva slags form de bør ha og det har vært et problem å kvalifisere seminarlederne til å gi gode seminarer innen metode- feltet. Våren 2010 forsøkte man å kutte ut seminartilbudet helt, noe som førte til reaksjoner fra studentene. På bakgrunn av dette ble seminartilbud gjeninnført i en forenklet form våren 2011. Det tilbys nå 8 grupper med til sammen 6 timers undervisning hver, totalt 48 timer.

Som nevnt er denne seminarundervisningen på innføringsemnene hovedsakelig ivaretatt av masterstudenter. Dette medfører en betydelig kostnad i bilagslønn og er som sådan den delen av undervisningstilbudet som er mest sårbar for økonomiske innstramminger.

PFI har 3391,50 timer med undervisning på bachelor nivå som ansatte fører i timeregnskapet. Dette er medregnet tid til for- og etterarbeid som følger faste regler for vekting for de ulike ansattgruppene. Vi anslår at stipendiater gjør ca. halvparten av all undervisning, men dette vil variere fra semester til semester. For å gi et bilde av hva dette utgjør i stillinger har vi tatt utgangspunkt i

pliktarbeidsdelen for fast ansatte under 59 år. De 3391,50 timer undervisning utgjør da 4,26 stillinger (Fast vitenskaplig ansatt 59 år har 797 timer undervisning per år i sin stillingsbrøk).

Resursbruk på eksamen er ca 2760 timer (hvis vi bruker samme mål som tidligere) utgjør dette 3,46 stillinger. I tillegg bruker vi en ekstern sensor til mange av våre emner (UTVIT1100, UTVIT1500, UVEXFAC10, PED3000, og noen PED2xxx- emner). Disse betales etter faste satser.

4.6. Forslag til tiltak

Å skape et godt læringsmiljø krever innsats på mange fronter. I denne sammenheng vil vi ikke trekke noen klare konklusjoner, men peke på noen områder som bør diskuteres opp mot programmets mål og UiOs generelle målsetninger.

- Hvordan skape programtilhørighet og faglig identitet gjennom oppbyggingen av studiet og organiseringen av undervisningen, særlig i første studieår (dvs. de to første semestrene)?
- Hva slags tiltak ut over de som ligger innenfor den ordinære undervisningen kan vurderes?
- Hvordan skape fokus på læringsmiljø og komme i dialog med studenter om dette både med tanke på forbedringer og på mer åpenhet?
- Forbedring av informasjonsflyten- hvor ligger potensialet?
- Er kvaliteten på undervisningen god nok?- Hvordan sikre at stipendiater som underviser får den støtte og veiledning som de ønsker?
- Programmet omfatter et stort antall emner som har en rekke obligatoriske oppgaver og ulike eksamensordninger. Har programmet behov for å revurdere hvordan man fordeler ressursbruk mellom undervisning, obligatoriske aktiviteter og eksamen?
- For å opprettholde den faglige kvaliteten på et stort antall emner, kreves en stabil, godt kvalifisert stab med stor bredde i sin kompetanse. Er det totale emnetilbudet for vidt til at instituttet kan opprettholde god kvalitet på undervisningen?

5. Internasjonalisering

UiO har hatt et uttalt mål om internasjonalisering av studiene I strategiplaner og årsplaner over en årrekke. Det samme gjelder UV-fakultetet og PFI. Dette innebærer både at studenter på våre programmer forventes å reise på utveksling i løpet av studietiden og at programmet skal tilby emner for innreisende studenter. Emner som tilbys på engelsk anses også å være bidrag til de lokale studentenes internasjonalisering. Utveksling forutsetter avtaler med relevante institusjoner. Ved UV-fakultetet er avtaleansvaret samlet på fakultetsnivå. En grundig beskrivelse av forholdene rundt internasjonalisering er det ikke plass til i denne rapporten. Vi velger derfor en kort oppsummering av gjennomførte tiltak. Dessverre er det begrensede muligheter til å hente ut statistikker over utvekslingsstudenter. Derfor er enkle optellinger valgt.

Instituttet har hatt følgende emner som har vært tilbudt på engelsk⁵:

PED2420 Comparative and International Education: fra 2005-

Emnet har hatt 133 studenter påmeldt totalt over 8 semestre av disse har 38 vært utvekslingsstudenter.

PED2330 The Nordic School Model: fra 2007-2010. Emnet har hatt 77 studenter påmelding totalt over 4 semestre. Av disse var 44 utvekslingsstudenter.

PED2780 ICT and learning: fra 2005-2010. Emnet har hatt 172 studenter totalt over 6 semestre. Av disse har 11 vært utvekslingsstudenter.

PED2130 Children Language and Text Comprehension: fra 2011

PED2750 Learning and Digital Technologies: fra 2011

I tillegg til emnene på bachelornivå, har innreisende studenter fått anledning til å delta i innføringsemner på de engelskspråklige masterprogrammene instituttet tilbyr. Det foreligger ingen statistikk for disse.

Målet er å kunne tilby ett fullt semester til innreisende studenter. Dette har vi ikke oppnådd enda, men vi tilbyr også mulighet til å følge innføringsemner på de internasjonale masterprogrammene. Søkningen til emner som undervises på engelsk er lav blant programstudentene. Frafallet er også stort gjennom semesteret. Av de nye emnene som er opprettet på engelsk, inngår ett i 40-gruppen i pedagogisk-psykologiske emner. Tanken er å øke sannsynligheten for deltakelsen fra programmets egne studenter. Dette har bakgrunn både i ønsket om å skape et mer integrert studiemiljø for innreisende studenter, øke internasjonaliseringsgraden for egne studenter og å gjøre emnene mer lønnsomme i forhold til studiepoengsutdeling. Å finne kompetente og stabile forelesere som kan undervise på engelsk har vist seg å være en utfordring.

Når det gjelder utreisende studenter, er tallene også lave. Det gis informasjon om utveksling i programplanen, på informasjonsmøter og på egne arrangementer.

Studenter fra bachelorprogrammet i pedagogikk som har reist ut:

Utreisende studenter	
år	antall
2006	8

⁵ Deltakertallene er hetet fra FS

2007	0
2008	10
2009	9
2010	9

5.1. Forslag til tiltak

- Utvikling av undervisningstilbud på engelsk må ses under ett for de to bachelorprogrammene på det Utdanningsvitenskapelige fakultet
- Emner som tilbys på engelsk bør være emner som det er sannsynlig at studenter på BA-PED vil ønske å ta, med andre ord bør de være i 80-gruppen eller i 40-gruppen for pedagogisk-psykologisk rådgivning
- Faglærere som påtar seg å oversette emner til engelsk og undervise på engelsk, må få støtte, ekstra tid og tilbud om kurs eller lignende.

6. Universell utforming og tilrettelegging

Universell utforming defineres som utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming.

Til tross for føringer fra UiO sentralt og anbefalingene fra forrige programevaluering, har universell utforming ikke stått i fokus i arbeidet med utvikling av emner og program fra 2008. Imidlertid er det lagt vekt på å legge til rette for at studenter som ikke har mulighet til å følge normal seminarundervisning på innføringsemnene skal ha et alternativt tilbud. Vi tilbyr både ren skriftlig gjennomføring av arbeidskrav og spesiell tilrettelagt seminargruppe på innføringsemnet UTVIT1100. Synet på hva som er god universell utforming vil variere når man beveger seg bort fra temaet fysisk tilrettelegging. I UiOs veileder for universell utforming, står det: "Målet er at det generelle tilbudet ved UiO skal være så fleksibelt og variert at det møter behovene til det store flertallet av studenter." (s.9) Gjennom den store variasjonen i arbeidsformer og vurderingsformer som bachelorprogrammet i pedagogikk tilbyr, vil ulike arbeidsstiler og behov bli ivaretatt. Gjennom utstrakt bruk av Fronter på de aller fleste emnene, gis det mulighet for både deling av presentasjoner fra emneansvarlige/undervisere og faglig utveksling mellom studenter og mellom lærere og studenter.

Ut over dette gis individuell tilrettelegging etter søknad. De fleste søknader dreier seg om eksamen. I de tilfeller studenter ber om tilrettelegging av gjennomføring av konkrete emner, avtales dette i samarbeid mellom administrasjonen og faglærere innenfor de faglige rammene som gjelder for emnet. I de tilfellene det søkes om mer generell tilrettelegging, avtales det mellom studieadministrasjon og den enkelte student. I det siste tilfellet dreier det seg i hovedsak om gjennomføring av programmet på deltid. UV-fakultetet har i 2010 trappet opp sitt oppfølgingstilbud innen tilrettelegging og tilbyr nå eget veiledningstilbud for alle studenter. Kommunikasjon innad på fakultetet er styrket for å sikre opplæring av nye medarbeider og best mulig hjelp til studentene.

6.1. Forslag til tiltak

Programmet har ikke hatt fokus på universell utforming av studier. Å arbeide seriøst med dette krever høy grad av involvering av administrasjon og undervisningspersonale i samarbeid. Programmet bør plukke ut noen få emner med tanke på analyse og utvikling i tråd med prinsippene for universell utforming for å samle erfaringer fra dette.

7. Målgruppe / rekruttering

Søkere til BA-PED søker på studiet gjennom Samordna opptak (SO) og finner mye av sin informasjon på SO-nettsidene. UiO utformer årlig en studiekatalog der programmet er beskrevet. Programmet er også presentert på UiOs nettsider. Rekrutteringstiltak gjennomføres og koordineres av UiO sentralt og Det utdanningsvitenskapelige fakultetet lokalt. Programmet selv bidrar kun med de relevante tekstene og deltar ikke i resten av rekrutteringsarbeidet. Derfor er tiltak for rekruttering ikke diskutert nærmere i denne rapporten.

Vi har ikke lyktes i å framskaffe statistikk over andelen av søkere til studiet som kommer rett fra videregående og andelen som allerede har studieerfaring, men på informasjonsmøtene ved studiestart viser enkel håndopprekking at en stor andel, kanskje så mye som halvparten av studentene som begynner på programmet har vært studenter før.

Kvinneandelen på studier i pedagogikk er høy. Våren 2011 var det 536 aktive studenter på UVB-PED hvorav 419 er kvinner (ref. FS rapport 300.302). Det er ikke utarbeidet statistikker som viser utviklingen på dette området.

7.1. Opptak

For å kunne se om det har vært endringer i forbindelse med bachelorprogrammets popularitet og nivå på søkere til bachelorprogrammet, har vi laget tabellen under. Tallene er hentet fra Samordna opptak⁶ og statistikker hentet fra Felles Studentsystem⁷:

Kull	Opptaks Ramme	Kvalifiserte søknader	Første-prioritet	Tilbudt	Takket ja	Møtt	Ordinær-kvote	Primær-kvote
2006/07	190	1608	292	351	246	221	45,4	39,8
2007/08	190	1512	265	348	241	205	45,0	37,9
2008/09	200	1582	307	367	245	212	43,4	38,0
2009/10	200	1687	305	368	235	203	44,9	30,3
2010/11	200	1941	298	395	245	221	46,4	35,8

(“Primær-kvote” viser til søkere som kommer direkte fra videregående, mens “ordinær-kvote” viser til andre søkere som har hatt mulighet til å skaffe seg tilleggspoeng)

Sett i forhold til tidligere bachelorevaluering har alle tall økt siden opptaket i 2003/04 og deretter stabilisert seg siden opptaket i 2005/06 til og med opptaket høsten 2010/11 med unntak av kvalifiserte søknader i 2010/11. Ved å tilby mellom 340-390 plasser har vi fått litt i overkant av faktisk oppmøtte studenter til å dekke opptaksrammen på nå 200 studenter.

Poengene som vises i tabellen viser til laveste poengsum i opptaket. Det viser altså ikke til gjennomsnitt. På grunn av endringer i poengreglene kan ikke poenggrensene for 2009 sammenlignes direkte med tidligere års poenggrenser. Søkere i ordinærkvote har nå mulighet til å samle totalt 7

⁶ <http://www.samordnaopptak.no/info/soekertall/poenggrenser/>

⁷ <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/fs/statistikk/>

færre tilleggspoeng. Sammen med økningen av grensen for inntak via ordinærkvoten i 2010 tilsier det en gradvis økning i 2009-2010 i forhold til snittet på 44,6 i 2006-2008, men en nedgang fra 2004-2005 da grensen lå på 47,9 i snitt.

Samlet sett er populariteten til studiet relativt stabilt. Nivået til søkerne har steget noe siden 2006.

7.2. Resultater

I denne delen av rapporten gir vi en oversikt over bachelorprogrammets resultat. Spesielt har vi sett på gjennomstrømningen av bachelorstudenter og karakterene til studentene.

7.2.1. Gjennomstrømning

For å få en oversikt over gjennomstrømningen har vi først sett på programstudenter med start høsten 2003. Det var da programmet startet, og slik får vi sett hvor mange studenter som gjennomførte frem til der statistikken stanser, høsten 2010. Derigjennom får vi en oversikt over hvor mange som gjennomfører programmet totalt, da det er høyst usannsynlig at særlig mange flere studenter fra kullet høst 2003 gjennomfører etter høsten 2010.

I tillegg ser vi på nøkkeltall for gjennomføring de senere årene for å se eventuelle endringer. Avslutningsvis ser vi på gjennomføringstallene ved bachelorprogrammet i pedagogikk opp mot andre studieprogram. Tallene er hentet fra UiOs samlede statistikker lagt ut på nettsidene deres⁸.

Programstudenter med start høsten 2003:

Semester	Aktive studenter	Antall som produserer 0 SP	SP totalt	Reelt snitt	Kvalifiserte (dvs. fullført graden)
03H	279	83	3374	17,2	1
04V	238	46	7206	37,5	2
04H	158	25	3811	28,7	5
05V	136	26	3265	29,7	12
05H	96	17	2430	30,8	5
06V	80	15	1880	28,9	40
06H	41	18	480	20,9	7
07V	33	14	440	23,2	8
07H	25	11	310	22,1	3
08V	16	6	240	24,0	2
08H	14	6	190	23,8	2
09V	8	2	100	16,7	1
09H	5	3	50	25,0	1
10V	6	1	110	18,3	1

⁸ <http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/fs/statistikk/>

10H	3	1	40	13,3	0
------------	---	---	----	------	---

Frafallet etter de to første semestrene er på 121 studenter som er 43 % av de som opprinnelig startet på studiet. Som man ser av tabellen er det 25 studenter som er ferdige med bachelorstudiet før normert tid. Av disse studentene er det sannsynligvis flere som har fått innpass for et ulikt antall studiepoeng gjennomført før de ble tatt opp som programstudenter hos oss. Ved å følge studiet på normert tid, skulle kullet fra høsten 2003 fullført våren 2006. Hvis man tar med alle som oppnådde graden til og med våren 2006 utgjør dette 65 studenter. Av 279 registrert aktive studenter tilsier dette at 23 % blir ferdige på normert tid. 5 % til blir ferdige i løpet av et år etter normert tid. Av studenter tatt opp på studiet inkludert studenter ferdige før normert tid er det 32 % av studentene som faktisk fullførte programmet i løpet av høsten 2010. (dvs 68% frafall) Programstudentene har da avlagt til sammen 23926 studiepoeng hvorav 10680 av disse avlegges første året.

For studenter på høstkullene senere år er nøkkeltallene henholdsvis:

Kull	Aktive studenter	Frafall etter 2 sem	Kvalifiserte på normert tid	Kvalifiserte innen 1 år over	Kvalifiserte totalt pr h2010
04H	175	82 (47%)	38 (22%)	10 (6%)	52 (30%)
05H	231	94 (41%)	68 (29%)	17 (7%)	89 (38 %)
06H	216	91 (42%)	55 (25%)	24 (11%)	80 (37%)
07H	208	76 (37%)	73 (35%)	6 (3%)	79 (38%)
08H	214	88 (41%)			21 (10%)
09H	204	86 (40%)			4 (2%)
10H	219				

Ut i fra disse tallene ser vi at frafallet etter 2 semestre er i snitt på 41,5% og nokså stabilt. Cirka 1/3 frafaller etter 1.semster, 2/3 etter 2.semester. Fra startskullet i 2003 til 2006 er det 32% som fullfører til og med innen 1 år etter normert tid. Det er en tydelig økning fra 28% i 2003 og 2004, til 36% i 2005 og 2006. Videre ser vi også at 35% av kullet høst 2007 ble ferdig til normert tid. Alt i alt viser dette en sterkt oppadgående trend i andelen studenter som gjennomfører studiet selv om frafallet etter første semester er stabilt.

Ved å se på studentkullene høsten 2005 fra ulike studieprogram ved de tre fakultetene Utdanningsvitenskapelig fakultet (UV), Samfunnsvitenskapelig fakultet (SV) og Humanistisk Fakultet(HF) ser man at UV-kullet har en nokså normal andel fullførte studenter med sine 37 % fullførte til og med høsten 2009. BA-SPED har en spesielt høy andel med 54 % fullførte, ellers ligger de fleste bachelorprogrammene med over 100 aktive studenter i mellom 32 - 45 % fullførte.

Totalt antall kvalifiserte bachelorprogramstudenter fra BA-PED er i snitt 75 bachelorstudenter per år fra 2006 til 2010.⁹

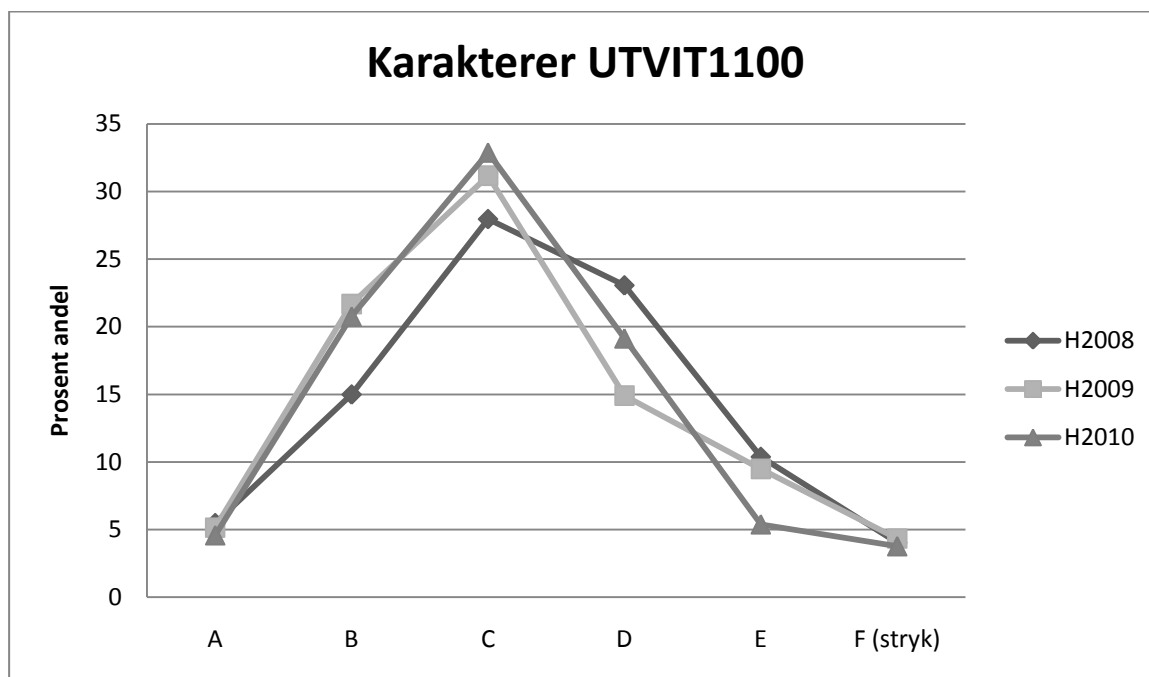
⁹ http://www.uio.no/for-ansatte/arbeidsstotte/sta/fs/statistikk/studiepoengproduksjon/produksjon_aar.html#uv

7.2.2. Karakterer

For å få en oversikt over studentenes karakterer har vi hentet tall fra Felles Studentsystem rapport 568.010. Vi har sett på karakterene i henholdsvis PED3000, UTVIT1100 og UTVIT1500 da rapporten har et spesielt fokus på disse innførings- og avslutningsemnene.

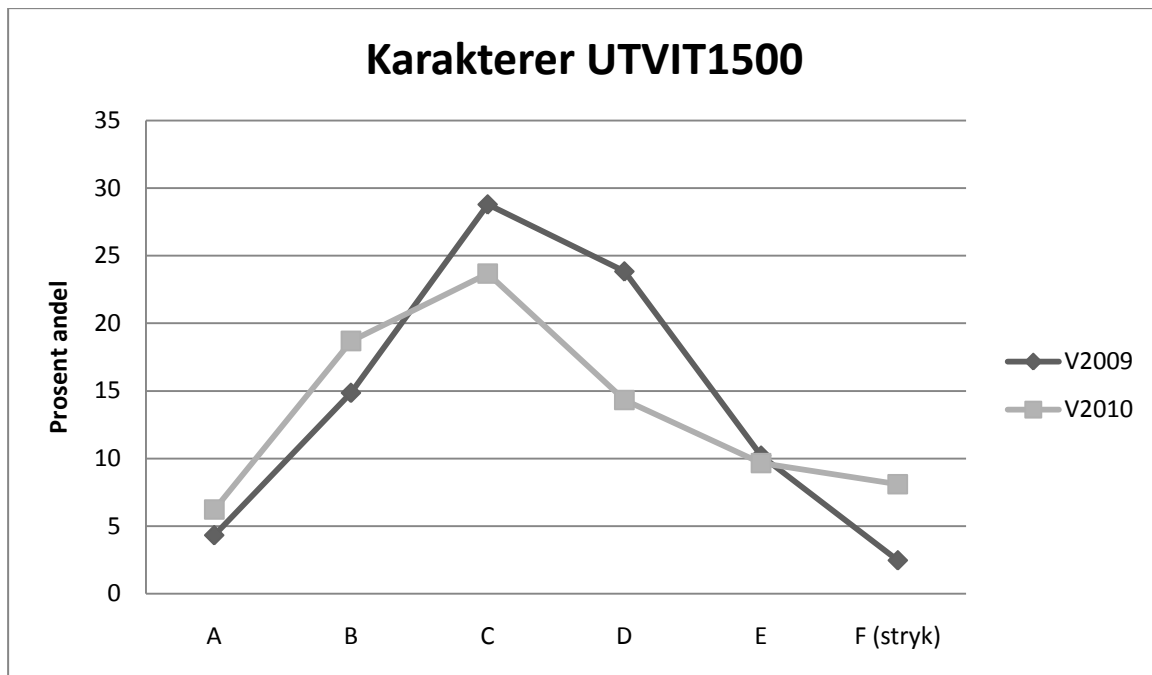
Fremstillingen er delt opp i en grafisk presentasjon over fordelingen av studentenes karakterer, inkludert stryk (F). Deretter er det en punktvis opplisting av prosentandel av studenter som ikke møtte til eksamen og/eller hadde legerklæring.

Andel ikke møtt / legerklæring i prosent:

- Høst 2008 - 14
- Høst 2009 - 13
- Høst 2010 - 13

Da høsten 2008 var første semester for UTVIT1100 har vi kun 3 sett med tall. Tallene er nokså stabile på tvers av kullene. Det er også en nokså symmetrisk karakterfordeling.

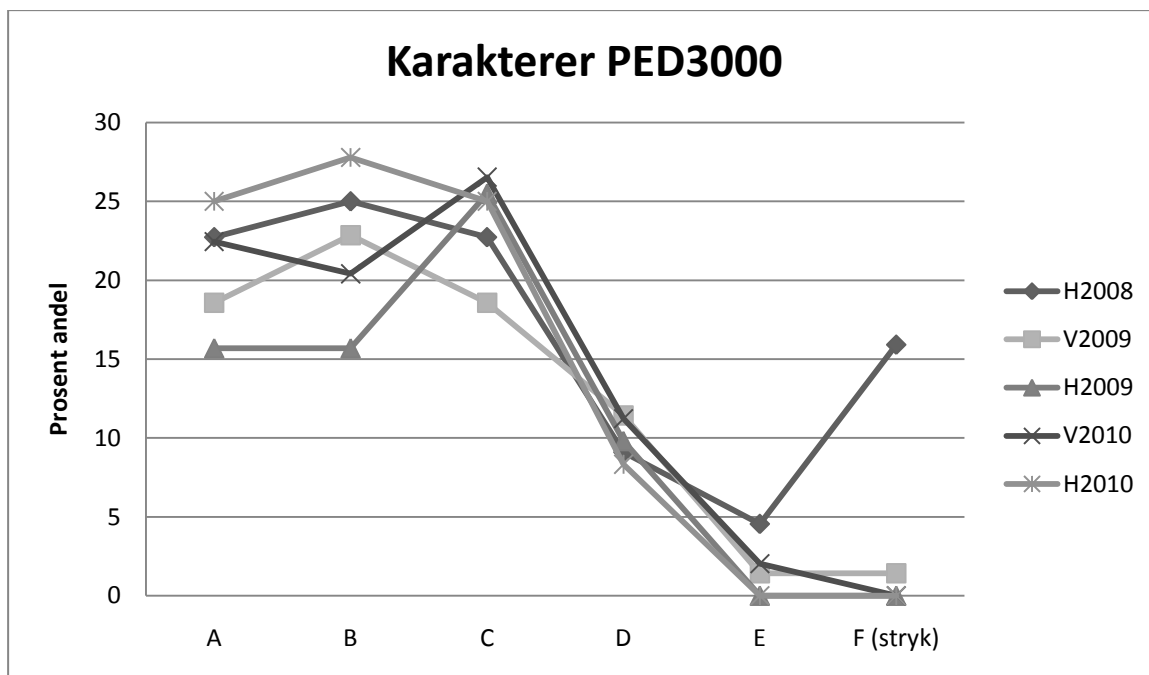

Andel ikke møtt / legeerklæring i prosent:

- Vår 2009 - 15
- Vår 2010 - 19

UTVIT1500 gikk for første gang våren 2009. Det er noe sprik i både karakterfordelingen og i andel ikke møtt/ legeerklæring, men det er et for begrenset tallmateriale til å si noe særlig mer om dette. Fordelingen er også her relativt symmetrisk.

Samlet sett ser man at UTVIT-emnene er nokså stabile både med tanke på karakterer og andel ikke møtt/ legeerklæring.

Andel ikke møtt / legeerklæring i prosent:

- Høst 2008 - 20
- Vår 2009 - 26
- Høst 2009 - 33
- Vår 2010 - 17
- Høst 2010 - 14

Statistikken viser en relativt stabil karakterfordeling med visse unntak. Høsten 2009 fikk i overkant av 15% karakteren A og B, mens i "toppåret" høsten 2010 fikk 25% A og 28% B. Om variasjonen skyldes faktiske forskjeller mellom kullene alene er vanskelig å si. Andel møtt/ legeerklæring er heller ikke særlig stabil med en topp i høst 2009 på 33% til bunn høst 2010 med 14%. Dette er for øvrig samme kullene som viser størst forskjell i karakterfordelingen også. Samlet sett over alle kullene ser man en nokså høyreskjev karakterfordeling.

Skjevfordelingen av karakterer i PED3000 kan skyldes flere ting. Eksamensformen er innlevering av semesteroppgave med påfølgende muntlig eksamen i felles- og egenvalgt pensum. Det er meget sjeldent studenter rykker ned en karakter på muntlig eksamen. Vesentlig oftere rykker de opp. Dette vil medføre en viss høyreskjevfordeling. I tillegg kan man argumentere for at det foregår en seleksjon av studenter desto legere de kommer i utdanningsløpet. I denne sammenheng kan man tenke seg at det er flere av de som fikk gode karakterer på UTVIT-emnene som gjennomfører PED3000 enn av de som fikk dårlige karakterer. Det er nærliggende å tro at de studentene som oppnår dårlige resultater på UTVIT-emnene i større grad er representert i frafallsstatistikken.

PED3000 har en meget ustabil ikke møtt/ legeerklæring. Dette kan kanskje skyldes at emnet tas på slutten av studiet og at mange studenter i de siste semestrene tar opp igjen emner og fokuserer på forbedring av karakterer. Derfor melder de seg opp flere ganger til PED3000. Det er også mulig at arbeidet med semesteroppgaven på emnet blir mer krevende enn studentene klarer å forutse og at

de derfor velger å la være med å fullføre emnet. Dette er bare spekulasjoner da vi ikke har informasjon om de studentene som ikke møter til eksamen.

8. Gjennomførte forbedringer, studiekvalitetsarbeid, tiltak underveis

Som nevnt i innledningen, er det siden forrige progamevalueringer gjort en rekke endringer i programmet. Disse endringene henger både sammen med ulike rammefaktorer for programmet og med faglige vurderinger av innholdet i programmet. Endringene er beskrevet i innledningen og i beskrivelsen av programmet og skal ikke gjentas her. I dette avsnittet kommer en kort oppsummering av arbeidet med studiekvalitet generelt i tilknytning til programmet.

UiOs kvalitetssystem krever to ulike former for evaluering av emner¹⁰. Disse er "underveisevaluering" og "periodisk" evaluering av emner. Fram til og med 2007 ble underveisevaluering ved PFI gjennomført av emneansvarlig med skriftlig rapport til studieledelsen, og evaluering av emner gjennomført av en egen gruppe tilknyttet PFI, kalt "Oppdragsgruppa". Gruppen tok på seg evalueringssoppgaver for ulike oppdragsgivere og PFI var en av dem. Studentevaluering av emner ble gjennomført etter en rotasjonsplan som bygger på UiOs retningslinjer for emneevaluering (som sier at emnene skal evalueres med jevne mellomrom) og UV-fakultetets spesifisering av disse. Oppdragsgruppa utformet også skriftlig rapport i samspill med emneansvarlig.

Fra og med 2008 ble Oppdragsgruppa nedlagt og Programrådet ved PFI vedtok da nye retningslinjer for emneevaluering som understreket "emneansvarlig" sin rolle og ansvar. Underveisevalueringer overlates helt til emneansvarlig og det er ikke noen form for rapportering av disse, mens periodiske evalueringer skal rapporteres og følges opp med administrativ dokumentasjon. Gjennomføring av emneevaluering har vært haltende og mangelfull sett ut i fra systemets krav. Det samme gjelder rapporteringen. Instituttets fagansvarlige og administrasjon har ikke funnet en effektiv og relevant måte å arbeide med studiekvalitet i tilknytning til evalueringer. UiOs system legger vekt på dokumentasjon og rapporteringer. Dette krever en større grad av oppfølging enn instituttet har vært i stand til å ivareta. Imidlertid skal det påpekes at Programrådet engasjerte seg i omleggingen av programmet, og at studentenes stemme i programrådet er viktig i utformingen av studiene. Emneansvarlige og studieadministrasjon gjør vurderinger av hvordan emnene fungerer uavhengig av dokumenterte evalueringstiltak, og følger disse opp med revisjoner av emneplanene. De evalueringer som er gjennomført i tråd med kvalitetssystemets krav, har imidlertid ikke avdekket klare behov for større endringer i emnene. UTVIT1100, som ble betydelig endret i 2008, har gjennomgått grundig studentevaluering jevnlig på forhånd og også i alle semestre fra høsten 2008.

Selv om Forskriften om studier og eksamen ved UiO ikke krever to sensorer eller ekstern sensor for eksamener på bachelornivå, benytter bachelorprogrammet i pedagogikk to sensorer på eksamen på UTVIT1100, UTVIT1500, UVEXFAC10 og PED3000 (sistnevnte har muntlig eksamen). Som hovedregel vil en av sensorene være ekstern (dvs. ikke ansatt på UiO). På PED2000-emnene benyttes kun to sensorer på emner som har muntlig eksamen.

I 2010 tok UV-fakultetet opp problematikk rundt sensur av emner der sensor er faglærer og det kun er en sensor. Dette gjelder en rekke emner ved Bachelorprogrammet i pedagogikk (av emnene på PED2000-nivå). Etter en gjennomgang av emneporteføljen, ble det fra og med høsten 2010 satt inn tiltak for å sikre uhildet vurdering av studiekrav/semesteroppgaver/hjemmeeksamen på følgende måte:

¹⁰s.11 i UiOs systembeskrivelse for Kvalitetssystemet

- alle innleveringer skjer på papir og ikke i Fronter: Denne ordningen vil fortsette fram til Fronter kan tilby en løsning som sikrer studentens anonymitet i innleveringer og som kan håndteres praktisk.
- for emner med et undervisningsopplegg som innebærer at faglærer veileder på forarbeid til studiekraav, er det innført en ordning med sensor som ikke er den samme som faglærer.
- alle studiekraav/semesteroppgaver/hjemmeeksamen leveres med kandidatnummer og ikke med studentens navn.
- alle muntlige eksamener har alltid to sensorer, hvorav den ene er faglærer og den andre ikke har hatt veiledning eller kontakt med studentene i tilknytning til oppgaven.

I arbeidet med studiekvalitet, kan det bemerkes at tilsynssensorordningen for programmet aldri har blitt etablert etter intensjonene i UiOs kvalitetssystem. Tilsynssensorer har vært oppnevnt, men programmet har ikke maktet å nyttegjøre seg disse. Dette gjenstår som både en faglig og administrativ utfordring. Imidlertid kan bruken av eksterne eksamenssensorer anses som en kompensasjon for manglende tilsynssensorer og som et bidrag til å sikre kvaliteten på eksamensordningene.

8.1. Deltagernes vurdering

I denne delen av evalueringen vil vi legge frem noen av studentenes tilbakemeldinger på bachelorstudiet. Datamateriale benyttet til dette formålet er tidligere evalueringer samt Fagutvalget v/PFI's egen undersøkelse. Det har hovedsaklig vært sett på evalueringene fra UTVIT1100 da disse er de mest omfattende evalueringene og da Programrådet og Fagutvalget har ønsket særlig fokus på innføringsemnene. Videre kan det argumenteres for at flere av tilbakemeldingene under UTVIT1100 er av en generell art som kan tas til etterretning i forhold til andre emner i bachelorprogrammet.

8.1.1. UTVIT1100 Innføring i utdanningsvitenskap

Av Fagutvalgets vurdering fremgår det at studentene opplever arbeidskravene i seminarerne som lærerike men de ønsker flere tilbakemeldinger. De opplever at de får liten tid til selvstudium på grunn av gruppearbeid. Det er manglende tematisk sammenheng mellom seminar og forelesninger. Eksamensformen oppleves som krevende på grunn av pensummengden som de 30 stup. dekker. Avslutningsvis sier Fagutvalget at de er fornøyd med dagens ordning med UTVIT1100 som et 30 studiepoengsemne.

Tilbakemeldinger som studentene har gitt i evalueringene i UTVIT1100, stemmer godt med synspunktene fra Fagutvalget. I tillegg viser svarene på de strukturerte spørsmålene i spørreskjema at studentene mener (kan gjøres tilgjengelig hvis det er ønsket):

- De lærer *mest* av seminarerne, noe *mindre* gjennom selvstudium, av forelesningene *en del*, kollokvier *noe*.

Studentene er jevnt over godt fornøyd med undervisningen når man ser på spørsmål med fastsatte svaralternativ. Av de hyppigst forekommende tilbakemeldingene via de åpne spørsmålene er:

- Det er store forskjeller på engasjementet til forelesere, noen navn går igjen på den positive og negative aksene. Engasjement ønskes sterkt.
- Bruken av powerpoint må være stikkordsbasert, avlesning av powerpoints og andre dokumenter oppleves som negativt for læringsutbytte.
- Klare leseplaner er godt mottatt og ønskes for at studentene kan lese seg opp til forelesningene.
- Powerpoint og annet undervisningsmaterieell ønskes i forkant av forelesninger for 1) å kunne fokusere på hva foreleseren skriver, 2) å bruke tiden til å skrive utfyllende notater og 3) for å kunne forberede seg til forelesningen.
- Lydanlegget kan med fordel oppgraderes, mye dårlig/slitsom lyd og ønske om trådløse mikrofoner som fungerer til forelesere
- Pensumet er spredt over et for stort område
- Kvaliteten på deler av kompendiet var dårlig.
- Ønsker forelesningene inndelt etter fagligtema for å kunne gå i dybden før man veksler til nye temaer.
- Ønsker at forelesningene er plassert i forhold til kompleksiteten til pensumet som gjennomgås, spesielt nye studenter nevner dette.
- Noen forelesere snakker for mye utenfor tema, manglende rød tråd.
- Noen forelesere går gjennom notatene for fort.
- Ønske om å binde teorien mer til hverdagen / eksempler.
- Flere ønsker flere forelesninger.

Studentene er spesielt fornøyde med seminarene og mener de får mye utbytte av disse, både sosialt og faglig. Tilbakemeldinger som går igjen er:

- Varierende kvalitet på seminarledere, flesteparten er godt fornøyd.
- Noen ganger lite koordinerte seminarledere, spesielt med hensyn til informasjon om frister med mer.
- Veldig mange mener både opponentkommentarer og spesielt studentfremlegg har lite for seg.
- Ønsker fokus på pensum og eksamen.
- Vanskelig å holde god kvalitet i seminarene om det er alt for få studenter.
- Vil ha klargjøring av seminarrets- og seminarledernes funksjon tidlig i semesteret.

Studentene opplever det som lærerikt å arbeide med arbeidskrav. Av tilbakemeldinger om ønsker for forbedringer går disse igjen:

- Liten tid til selvstudium og arbeid rundt forelesningene grunnet mye arbeid med grupper og arbeidskrav. Må kutte ned arbeid i forbindelse med seminarene.
- Mye utbytte ved å jobbe med arbeidskravene
- Forslag om å kutte ned på antall arbeidskrav og heller utvide arbeidet med arbeidskrav 3. Mange mener dette arbeidskravet er for vanskelig, spesielt nye studenter.
- Ønsker flere tilbakemeldinger, spesielt i forhold til arbeidskrav 3 og kommentar/resultatvurdering etter endelig innlevering.

Studentene er også jevnt over fornøyde med studentinformasjon. Imidlertid ser de også her forbedringspotensiale:

- Ønske om at all relevant informasjon er samlet på et sted.
- Bearbeide emne- og semestersiden.
- Være veldig klare på frister og lignende.

8.1.2. PED3000 Avsluttende fordypning i pedagogikk

Av PED3000 evalueringer har vi kun en sluttevaluering. Denne evalueringen er fra høsten 2008 og 20 av 45 studentene svarte på evalueringen. De som svarte gav tilbakemeldinger om at de var jevnt over fornøyd med emnet og at de aller fleste ønsket å fortsette på masternivå. Av forbedringspotensiale nevner de:

- Mer eksamensforberedende seminarer
- Mer veiledning i forbindelse med semesteroppgaven
- Kompendier for tekster i fellespensum

8.2. Oppsummering

Samlet sett gir dette et bilde av fornøyde studenter men med en rekke forslag til forbedringer. For å vurdere hva vi må arbeide med videre bør emneansvarlige/seminarledernes nærmeste leder/administrasjonen se nærmere på disse punktene. Av generelle punkter til bruk utover UTVIT1100 og PED3000 kan det nevnes:

- Tilpasse arbeidsmengden av aktiviteter utenom pensum, i forhold til behovet for selvstudium.
- Ha gode tekniske løsninger på forelesningslokaler, spesielt med tanke på lyd.
- Logisk inndelte forelesninger med fokus på faglig relevante temaer, gjerne med eksempler og i inndelt i forhold til grad av kompleksitet. Dette er særlig viktig for emner med flere forelesere.
- Engasjerte forelesere
- Forelesningsmateriell i forkant av forelesninger.
- Tilpasse studentaktivitet i forhold til emnenivå, for eksempel: fremlegg og opponenterkommentarer krever kanskje noe mer erfarne studenter.
- Stort ønske om gode tilbakemeldinger underveis i arbeidet med arbeidskrav.
- Strukturert og samlet informasjon, spesielt med tanke på frister med tilhørende datoer med mer.

Det er en rekke mindre evalueringer av bachelorprogrammets andre emner som ikke tas opp her da vi ikke har prioritert å framskaffe slik informasjon. Hvis evalueringspanelet ønsker mer informasjon fra andre evalueringer, kan det framskaffes.

Et spørreskjema vil bli sendt til studenter som har avsluttet bachelorgraden for å få tilbakemeldinger på programmet som helhet . Resultater fra dette vil bli ettersendt til panelet.

8.3. Forslag til tiltak

- Utarbeide en sjekkliste over enkle praktiske ting som bidrar til gode forelesninger, for forelesere og studieadministrasjonen. Eventuelt utvikle/forbedre rutinebeskrivelser for nivåkoordinatorene, emneansvarlige, undervisningspersonell og administrasjonen.
- Styrke sammenhengen mellom seminarer og forelesninger på innføringsemnene.
- Oppfordre studenter til bruk av vitenskapliges treffetid for spesifikke faglige spørsmål i tilknytning til for eksempel semesteroppgaven på PED3000.

9. Generelle forslag til tiltak for bedret kvalitet

Av mulige tiltak ut over de som er nevnt under de ulike kapitlene, foreslår vi at videre arbeid med kvaliteten må ta for seg innhold og struktur i 80-gruppen i pedagogikk, også sett opp mot UVEXFAC. Forhold som bør vurderes er

- Rekkefølgen av emner
- størrelse og organisering av emner
- graden av valgfrihet i 80-gruppen
- antall forelesere på hvert emne
- seminarstruktur og innhold
- bruk av obligatoriske oppgaver
- eksamensformer
- sensurordninger og antall sensorer på emner i 80-gruppen og andre emner

Med tanke på kravene som stilles i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket, bør alle emnebeskrivelser og programbeskrivelser gjennomgås og omarbeides.

I forhold til 40-gruppen i pedagogikk og det totale emnetilbudet, bør omfanget vurderes opp mot instituttets kapasitet faglig og undervisningskvaliteten.

En del tiltak rettet mot undervisningskvalitet generelt bør også vurderes:

- Utarbeide en sjekklister over enkle praktiske ting som bidrar til gode forelesninger, for forelesere og studieadministrasjonen.
- Utvikle/forbedre rutinebeskrivelser for nivåkoordinatorene, emneansvarlige, undervisningspersonell og administrasjonen.
- Konsultere Fagområdet for Universitetspedagogikk om opplæringstilbud for utdanningspersonell.
- Styrke seminarundervisning generelt.
- Oppfordre studenter til bruk av vitenskapelig ansattes treffetid for spesifikke faglige spørsmål i tilknytning til arbeid med oppgaver (for eksempel semesteroppgaven på PED3000).

10. Sammenfattende begrunnelse for programmets videreføring og endring

I følge UiOs kvalitetssystem, skal en periodisk programevaluering munne ut i en begrunnelse for programmets videreføring og evt. endringer. På grunnlag av programmets egen vurdering, mener vi at Bachelorprogrammet i pedagogikk bør videreføres. Studiet har stabil interesse blant søkerne. Gjennomføringsgraden er jevnt stigende og på linje med programmer som det er naturlig å sammenligne seg med. Endringer som bør vurderes, er knyttet til undervisningskvalitet, vurderingskvalitet og til selve struktureringen av programmet. Selv om gjennomføringsgraden innenfor normert studietid ser ut til å gå opp, er den store frafallsprosenten bekymringsfull. Mange studieprogram ved UiO sliter med det samme fenomenet. Vi kjenner ikke til studier som kan forklare hva som er årsaken. Noe av forklaringen kan ligge utenfor programmet, mens noe kan henge sammen med forhold innen programmet. Det er for tidlig å se noen sikker effekt av endringene som ble gjort i 2008 og 2009, men det bør ikke forhindre at man arbeider videre med å utvikle studieopplegget med tanke på å bidra til studentenes gjennomføring.